

REVISIONSVERKETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Huvudsyftet med revisionen var att klarlägga, hur bekämpningen av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet fungerar inom statsförvaltningen.

Staten har i betydande mån satsat på bekämpningen av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet genom att från år 1996 utarbeta och genomföra tre program för bekämpning av ekonomisk brottslighet. Trots detta har de av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet orsakade problemen för samhället inte minskat, utan på basis av statistik som sammanställts av polisen har utvecklingen gått i motsatt riktning.

I bekämpningen av ekonomisk brottslighet har också nåtts viktiga positiva resultat. Exempelvis myndighetsarbetet har intensifierats och med ändringar i lagstiftningen har ohederliga företags verksamhet försvårats. På basis av den utförda revisionen kan emellertid lyftas fram vissa omständigheter, vilka försvagar bekämpningen av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet samt fördröjer genomförandet av de projekt som ingår i bekämpningsprogrammen.

En sektoriserad statsförvaltning försvårar bekämpningen av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet bl.a. i frågor som gäller överlåtande av uppgifter och tillgången på information. De myndigheter som ansvarar för bekämpningen är många, och envar verkar inom ramen för den behörighet som fastställts för dem i lag. En till ett gemensamt mål bunden bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet försvagas av att envar myndighet verkar i första hand i enlighet med sina egna resultatmål och sitt eget förvaltningsområdes intressen.

Också splittringen i myndigheternas verksamhet försvagar bekämpningen av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet. Förutom den sektoriserade förvaltningen och det stora antalet myndigheter som ansvarar för bekämpningen ökas splittringen för sin del av myndigheternas regionala och operativa uppdelning. På grund av splittringen blir hel-

hetsbilden av den grå ekonomin, den ekonomiska brottsligheten och bekämpningens nuläge och dess effekter bristfällig. Med hjälp av VIRKE-projektet¹ har detta problem till många delar kunnat elimineras.

I bekämpningen av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet saknas en klar verksamhetsstrategi, som skulle förena samtliga ansvariga myndigheter och klart komma till synes också i envar ansvarsmyndighets egna verksamhets- och ekonomiplaner och resultatmål samt i de praktiska bekämpningsåtgärderna på det operativa planet.

Ett betydande missförhållande är, att i bekämpningen av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet också saknas ett klart övergripande ansvar och koordinering av verksamheten. Detta missförhållande märks tydligast i de bekämpningsprojekt som berör många myndigheter. De projekt som ingår i bekämpningsprogrammen har inte prioriterats och för deras genomförande har inte uppställts tidtabeller. Orsakerna till att projekten fördröjts eller blivit ogenomförda har inte klarlagts. Ledningsgruppen för bekämpning av ekonomisk brottslighet² och VIRKE-projektet har för närvarande inte en på lagrum baserad ställning att ge ansvarsmyndigheterna föreskrifter eller på något annat sätt leda de bekämpningsprojekt som vilar på olika myndigheters ansvar. Att genomföra bekämpningsprojekten blir därför i regel ett ansvar för de enskilda myndigheterna.

Rekommendation 1.

För bekämpningen av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet bör skapas en operativ strategi som förenar alla ansvariga myndigheter.

---

¹ Se kapitel 3.1.4.

² Se kapitel 3.1.4.

Rekommendation 2.

Det totala ansvaret för och koordineringen av bekämpningen av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet bör klargöras.

Rekommendation 3.

Samarbetet mellan myndigheterna bör fortsättningsvis utvecklas och hindren för samarbete elimineras i bekämpningen av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet.

Förutom traditionell grå ekonomi avslöjas ständigt nya former för och aktörer inom grå ekonomi, skattesmitning och ekonomisk brottslighet. Det kan motiverat frågas, huruvida samhället och det politiska beslutsfattandet för närvarande ger tillräckligt starkt uttryck för sin vilja att bekämpa grå ekonomi och ekonomisk brottslighet. Också det offentliga intresset har allt mera förskjutits från ekonomisk brottslighet mot bl.a. narkotikabrottslighet.

De ärenden som gäller ekonomisk brottslighet har blivit alltmer omfattande och komplicerade, och undersökningstiderna har förlängts. Nya fall uppenbaras ständigt och åstadkommer en anhopning av undersökningarna. På basis av de svar som myndigheterna gett till en enkät vid revisionen kan klart noteras, att både myndigheter och enskilda tjänstemän tröttnat på bekämpningsarbetet. Enligt revisionsverkets åsikt är det särskilt oroväckande att i synnerhet de myndigheter tröttnat, som har en central ställning i bekämpningen av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet. Exempelvis antalet av skatteförvaltningen utförda inspektioner av den grå ekonomin, de på basis av inspektionerna krävda betalningarna och volymen för avslöjade penningsummor inom den grå ekonomin har minskat kraftigt. Som ett stort problem ses att de som undersöker ekonomiska brott åldras och tröttnar, och att trygga undersökningarnas

kontinuitet. Det har varit svårt att rekrytera nya, kompetenta och motiverade personer för undersökning och åtal av ekonomiska brott bl.a. på grund av den låga lönen och arbetets natur.

Den tilltagande grå ekonomin och ekonomiska brottsligheten och deras nya uttrycksformer förutsätter av skilda myndigheter ett klarare engagemang än för närvarande i bekämpningsprogrammet och i ett genomföra projekten. Verksamheten kan inte bero enbart av VIRKE-projektet. Aktörerna inom grå ekonomi och ekonomisk brottslighet borde inte ges sådana signaler, att myndigheterna har tröttnat på sin bekämpningsuppgift.

Rekommendation 4.

Kontinuiteten i bekämpningen av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet bör ägnas särskild uppmärksamhet, och de omständigheter och problem som inverkar på myndigheternas och de enskilda tjänstemännens tröttnande bör elimineras.

Om vilka inverkningsprogrammen för bekämpning av ekonomisk brottslighet har haft på bekämpningen av den grå ekonomin, bekämpningens organisering och myndighetssamarbetet har inte gjorts någon grundlig utredning. Ifall VIRKE-projektet fortsätter sin verksamhet efter år 2005, borde dess ställning och uppgifter definieras på nytt. Likaså borde ställningen och rollen för ledningsgruppen för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet avsevärt stärkas från den nuvarande i syfte att genomföra bekämpningsprogrammen och de i dem ingående projekten.

Rekommendation 5.

I god tid före det tredje programmet för bekämpning av ekonomisk brottslighet avslutas borde göras en grundlig utredning av bekämpningen av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet och av bekämpningens organisering.
